

15.6.2015

STM/646/2015

Jakelussa mainituille

Viite

**SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN TOIMINTAKERTOMUSKANNANOTTO
POHJOIS-SUOMEN TYÖSUOJELUN VASTUUALUEEN TOIMINTAVUODESTA 2014**

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa valtion talousarvioasetuksen (1243/1992) 66 i §:n edellyttämän toimintakertomuskannanottonsa Pohjois-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen toiminnasta vuodelta 2014 ja niistä toimenpiteistä, joihin tilinpäätöskertomus ja siitä annettu Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomus ja muut selvitykset antavat aihetta.

1. Yleisarvio ja valmistelu

Sosiaali- ja terveysministeriön laatima arvio vastuualueen toiminnasta vuonna 2014 perustuu aluehallintovirastojen kirjanpitoyksikön tilinpäätökseen ja siihen kuuluvaan toimintakertomukseen, aluehallintoviraston toimintakertomukseen ja työsuojelun vastuualueen vuosiraporttiin.

Pääosa työsuojelun vastuualueiden tulostavoitteista on kaikille vastuualueille yhteisiä. Vastuualueet toteuttavat yhteisesti sovittua runkosuunnitelmaa 2012–2015. Keskeisenä vaikuttavuuden tavoitteena on varmistaa, että valituilla toimialoilla työpaikkojen omat työsuojelun hallintajärjestelmät täyttävät vähintään lainsäädännön vaatimukset. Muut tavoitteet liittyvät toiminnan tuloksellisuuteen, resurssien käyttöön ja henkilöstön kehittämiseen.

Pohjois-Suomen työsuojelun vastuualue saavutti vuonna 2014 ministeriön kanssa sovitut tulostavoitteet ja osittain ylitti ne. **Vastuualueen toiminta kokonaisuudessaan tuotti hyvän tuloksen arvosanalla 4+.** Arviointiasteikko 1-5; 1= heikko tulos, 2=välttävä tulos, 3=tydyttävä tulos, 4=hyvä tulos ja 5=erinomainen tulos.

Kannanotto on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriön työsuojeluosastolla. Kannanotto on käsitelty työsuojeluosaston johtoryhmässä, ministeriön virkamiesjohtoryhmässä ja esitelty hallinnonalan konsernin kehittämissäpäivillä 1-2.6.2015. Sosiaali- ja terveysministeri on tehnyt päätöksen kannanotosta kansliapäällikön esittelystä. Valmistelu on perustunut ministeriön sisäiseen ohjeeseen. Aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue on antanut kannanotosta palautteen, jossa vastuualueen näkemys eroaa ministeriön näkemyksistä joiltain osin. Ministeriö on valmistellut kannanotosta erillisen vastauksen vastuualueelle.

2. Tulossopimuksen toteutuminen**2.1. Arvio yhteiskunnallisen vaikuttavuuden toteutumisesta**

Sosiaali- ja terveysministeriön strategia ”Sosiaalisesti kestävä Suomi” määritteli hallinnonalan kolme päälinjausta:

- hyvinvoinnille vahva perusta,
- kaikille mahdollisuus hyvinvointiin sekä
- elinympäristö tukemaan terveyttä ja turvallisuutta.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan strategisten tavoitteiden toteutuminen ja vaikuttavuus on arvioitu valtiovarainministeriölle annetussa hallinnonalan tuloksellisuuskertomuksessa hyväksi (asteikko: erinomainen, hyvä, tyydyttävä, välttävä).

Aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueet vaikuttivat erityisesti työelämän pelisääntöjen valvonnan ja työurien pidentämiseen tähtäävien toimenpiteiden kautta hallinnonalan strategisten tavoitteiden toteutumiseen. Työsuojelun vastuualueet toimivat yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen ja muiden keskeisten sidosryhmien kanssa vaikuttavuustavoitteiden aikaansaamiseksi.

2.2. Arvio toiminnallisen tulostavoitteiden toteutumisesta

Työelämän pelisääntöjen valvonnassa työsuojelun vastuualue osallistui harmaan talouden torjuntaan valvomalla ulkomaisen työvoiman käyttöä esim. rakennusalan veronumerollisen tunnustekortin osalta sekä työsuhteen vähimmäisehtojen, työaikalainsäädännön ja autonkuljettajien ajo- ja lepoajoista annettujen säästöjen noudattamista. Työsuojeluviranomaisten ja poliisin välisen tehtäväjaon mukaisesti työsuojelun vastuualue suoritti valvontaa yritysten toimitiloissa ja poliisi maantiellä. Työaikavalvonnan määrällisistä tavoitteista jäätin hieman. Muut valvonnan määrälliset tavoitteet saavutettiin.

Työurien pidentämisen osalta työn haitallisen kuormituksen hallintaan (väkivallan uhka, häirintä ja epäasiallinen kohtelu, psykososiaalinen kuormitus, käsin tehtävät nostot ja siirrot sekä toistotyö), työtapa-urien torjuntaan, kemikaaliriskien hallintaan, kosteus- ja homeongelmiin sekä työterveyshuoltoon liittyvää valvontaa tehtiin valittujen toimialojen työpaikoilla. Valvonnalle asetetut määrälliset tavoitteet saavutettiin hyvin.

Vastuualue suoritti tarkastuksilla työolomittauksia kvalifioituilla mittareilla. Mittauksille asetetut määrälliset tavoitteet saavutettiin ja kokonaistavoite ylitettiin. Vastuualue oli myös mukana toteuttamassa valtakunnallista koneiden ja henkilönsuojainten markkinavalvontaa.

2.2.1. Toiminnallinen tehokkuus

Työsuojelun vastuualue ylitti toimintavuoden 2014 tulossopimuksessa sovitun tarkastusmäärätavoitteen. Tavoite on keskeinen päämäärä työsuojeluvalvonnan toiminnan ja vaikuttavuuden kannalta. Viranomaisaloitteiset tarkastukset toteutettiin toimintavuoden tulossopimuksen tavoitteen mukaisesti suurelta osin hankkeissa. Asiakkaiden yhteydenottoihin pystyttiin vastaamaan pääosin asetettuja palveluiden toimitus- ja saatavuusaikoja noudattaen.

Työsuojeluhallinto on osallistunut työsuojelun kohdealueen kokonaisarkkitehtuurityöhön. Vuonna 2014 kaikilla vastuualueilla oli myös käytössä Vera -valvontatietojärjestelmä, johon vuoden lopulla voitiin kirjata kaikki tehdyt tarkastukset lukuunottamatta tilaajavastuutarkastuksia ja ruotsinkielisiä tarkastuksia. Valvontatietojärjestelmän käyttöönoton tavoitteena on ollut tehostaa ja yhdenmukaistaa vastuualueiden toimintaa. Ministeriö toteaa, että vastuualue toimii laadukkaasti sovittujen linjausten mukaisesti valvontatietojärjestelmää hyödyntäen.

2.2.2. Tuotokset ja laadunhallinta

Työsuojeluvalvonnan toimintatapoja ja menetelmiä kehitettiin. Työsuojeluhallinnon tavoitteita tukevan sidosryhmäyhteistyö jatkui valtakunnallisissa ja alueellisissa hankkeissa. Tiedottamisen ja viranomaisyhteistyön avulla tuettiin tehokkaasti valvontaa.

2.2.3. Henkisten voimavarojen kehittäminen

Työsuojelun vastuualueiden koulutusjärjestelmä uusittiin. Henkilöstön osaamista kehitettiin nelivuotiskauden painotusten suuntaisesti. Henkilöstöbarometrin tunnusluvuista valittujen henkilöstön työhyvinvoinnin ja johtamisen kehitystä kuvaavien ns. IPO -mittareiden osalta henkilöstön kokonaistyytyväisyys nousi Pohjois-Suomen työsuojelun vastuualueella viime vuodesta ollen työsuojelun vastuualueista luku-arvoltaan korkein.

2.3. Arvosana-asteikon käytöstä

Taulukossa 1 on esitetty ministeriön näkemys tulostavoitteiden toteutumisesta työsuojelun vastuualueella arvosana-asteikolla 1-5. Ministeriö korostaa, että arvosana 4 tarkoittaa hyvää tulosta ja sovitun tavoitteen saavuttamista. Ministeriön käsityksen mukaan arvosanan 5 käyttö on mahdollista vain erittäin perustelluista syistä. Arvosanan 5 saamiseksi tulossopimuksessa sovittu tavoite on pitänyt selvästi ylittää eli on pitänyt tehdä tai saavuttaa jotain sovittua enemmän. Tämän tulee käydä ilmi myös vuosiraportista.

Turvallisuuden hallintajärjestelmien arvioinnissa arvosanaa 5 ei olla hyväksytty minkään vastuualueen osalta. Vuoden 2014 raportointitiedot eivät kaikilta osin perustu tulossopimuksessa esitettyihin hallintajärjestelmäkohtaisiin TOL -valintoihin. Valvontakohteen TOL -tieto tuli pakolliseksi tiedoksi Vera-valvontatietojärjestelmään vasta tammikuussa 2015, mutta TOL -tieto on ollut mahdollista tallentaa jo vuonna 2014. Jos TOL -tietoa ei jostain syystä ole tallennettu vuonna 2014, tarkastus ei tule raportille TOL -rajauksen mukaiseen tulosjoukkoon. Vuosiraportoinnin osalta, perustuen Vera -raportoinnin kehittämisyhmän testauksiin, tehtiin päätös, että hallintajärjestelmien valvonnan raportteja ei rajata tulossopimuksen mukaisin TOL -rajauksin, vaan mukaan vuosiraportille laskettiin kuhunkin hallintajärjestelmään liittyvät kaikki tarkastukset. Asia todettiin valvontakokouksessa 22.1.2015. Raportoidut toteumaluvut ovat näin ollen jonkin verran suuremmat kuin tulossopimuksen mukaiseen kohdejoukkoon tehdyt tarkastukset. Hallintajärjestelmien osalta ministeriö toteaa lisäksi, että kunnossa olevien turvallisuuden hallintajärjestelmien tavoitetasoja alennettiin vastuualueiden esitysten mukaisesti keskimäärin 40 % kaikkien vastuualueiden osalta vuodelle 2014. Merkittävätkään ylitykset eivät ministeriön käsityksen mukaan edellä mainituista syistä oikeuta arvosanaan 5 hallintajärjestelmien osalta.

Taulukko 1. Sosiaali- ja terveysministeriön arvio vuoden 2014 tulostavoitteiden toteutumista

UUDEEN 2014 TULOSTAVOITTEET	Vastuualue	STM
VAIKUTTAVUUS		
Työelämän pelisääntöjen valvonta		
Osallistuminen harmaan talouden torjuntaan	4	4
Työsuhdevalvonta	5	4
Työaikavalvonta	4	3
Ajo- ja lepoaikavalvonta	5	4
Työn haitallinen kuormitus		
Väkivallan uhan hallinta	5	4
Häirintä ja epäasiallinen kohtelu	5	4
Psykososiaalinen kuormitus	5	4
Käsin tehtävät nostot ja siirrot	5	4
Toistotyö	4	4
Työtaturmien torjunta	5	4
Kemikaaliriskit	4	4
Kosteus- ja homeongelmat	5	4
Työolomittarit	5	4
Työterveyshuolto	4	4
Markkinavalvonta	4	4
Valvontahankkeet	4	4
Muut tavoitteet		
Yhdenvertaisuus	4	4
Radonvalvonta	4	4
Alusten valvonta	4	4
Osallistuminen EU-kampanjoihin ja turvallisuuskilpailuihin	4	4
TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS		
Voimavarojen käyttö	5	5
Kustannusten seuranta	5	4
Hankeistaminen	5	4
Asiakasaloitteiseen kysyntään vastaaminen	5	4
Valvonnan suunnittelu, kohdentaminen ja seuranta	4	4
TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA		
Valvonnan laadun varmistaminen ja yhdenmukaistaminen	5	4
Sidosryhmäyhteistyö	5	4
HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA JA KEHITTÄMINEN		
Henkilöstö	4	4
Työhyvinvointi	5	4
Johtaminen	5	4
VIESTINNÄN TAVOITTEET	4	4
TASA-ARVON TAVOITTEET	4	4
KOKONAISARVOSANA	5	4 +

3. VTV:n ja muiden tarkastusten huomiot

Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuksissa eikä muissakaan selvityksissä ole esitetty huomioita työsuojelun vastuualueiden toiminnasta.

4. Toimenpiteet

4.1. Vastuualueelle ehdotetut toimenpiteet

Aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen toiminta oli toimintavuoden tulostavoitteiden mukainen. Valvonnan vaikuttavuuden ja toiminnan tuloksellisuuden kehittämistä jatketaan edelleen yhteisesti sovittujen periaatteiden mukaisesti. Ministeriö toivoo, että vastuualue säilyttää tulostavoitteiden ja muiden linjausten mukaiset saavutetut tasot valvontatoiminnassaan. Toiminnan tehostamiseksi ministeriö on keskittänyt erikoistumistehtäviä jokaiselle vastuualueille vuodesta 2016 alkaen. Vastuualueilla on käynnistettävä erikoistumistehtäviin varautuminen toiminnansuunnittelussa.

4.2. STM:n toimenpiteet

Työsuojelun aluehallinnon toiminta on linjassa hallinnonalan strategisten tavoitteiden kanssa. Hallinnon toimintaa on pystytty tehostamaan tulosohjauksen keinoin ja tätä työtä jatketaan edelleen. Ministeriö ottaa huomioon tulosohjauksessa erityisesti niiden vastuualueiden toiminnan, jotka eivät saavuttaneet kaikkia sovittuja tulostavoitteita. Työsuojelun vastuualueiden toiminnassa tullaan edelleen kiinnittämään huomiota valvonnan vaikuttavuuteen. Työpaikkatarkastusten määrää lisätään vuodelle 2015 hallitusti valvonnan laatu huomioon ottaen. Tulosohjauksen keinoin jatketaan toiminnan ohjausta siten, että työsuojeluvalvonnan resursseja kohdennetaan työpaikkoihin, joissa toiminnan vaikuttavuus on suurin. Ministeriön myös osaltaan varmistaa työsuojelun vastuualueiden kanssa Vera -valvontatietojärjestelmän yhdenmukaisen ja kokonaisvaltaisen käytön.

EU:n johtavien työsuojelutarkastajien komitean (SLIC) asettama arviointiryhmä arvioi Suomen työsuojeluvalvontaa syksyllä 2014. Työsuojeluvalvonnan valvontatoiminnan toimintatapoja, tarkastusprosessia ja ohjeistusta tullaan kehittämään työsuojelun vastuualueiden vertaisarviointien sekä SLIC -arvioinnin yhteenvetojen mukaisesti.

Sosiaali- ja terveysministeri

Hanna Mäntylä

Kansliapäällikkö

Päivi Sillanaukee

JAKELU Pohjois-Suomen työsuojelun vastuualue
Ministeriön osastot
Tulossopimusten valmisteluryhmien puheenjohtajat ja sihteerit
Kirjaamo

TIEDOKSI Valtiovarainministeriö
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori (Netra)
Peruspalveluministeri
Tarkastuspäällikkö

